

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

**Факультет/інститут філософський
Кафедра філософії, соціології та релігієзнавства**

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Релігієзнавство

Освітня програма 014.03 Середня освіта (історія)

Спеціальність 014.03 Середня освіта (історія)

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
філософії, соціології та релігієзнавства
Протокол № 2 від “17” вересня 2019 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Релігієзнавство
Викладач (-і)	Марціновська Дарина Святославівна
Контактний телефон викладача	067 3385949
Е-mail викладача	daryna.hetman@gmail.com
Формат дисципліни	Дисципліна за вибором
Обсяг дисципліни	90 год.; кількість кредитів ECTS – 3
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua/
Консультації	http://194.44.152.142:8080/
2. Анотація до курсу	
<p>Релігієзнавство – дисципліна, яка формує ідентичність і національну духовно-релігійну самоповагу, адже історія та теологія релігій концентрує у собі такі взаємопов'язані речі, як національно-релігійна духовність, традиції та історична пам'ять релігій на народів, які сповідують їх. Вводячи студента у світ релігієзнавства з його основними науковими проблемами і дискурсами, автор намагається представити головні історичні та теологічні віхи становлення та функціонування світових, національних та новітніх релігій, викладає процес становлення усіх напрямів розвитку релігій, простежити процес формування національно-культурних цінностей у релігіях, поширення нових релігійних напрямів, констатовано зв'язок історичних епох і подій, що вплинули на становлення релігій, через збереження і розвиток релігійно-культурних традицій у контексті сучасного теологічно-культурологічного підходу до релігієзнавства як комплексної системної дисципліни. Автор розглядає історію та зміст релігій крізь призму трьох основних проблем: творення певного типу суспільства – умовно кажучи, певної цивілізації; системи історичних духовно-спільних цінностей; розвитку духовного менталітету в контексті історії людства. Увагу приділено також з'ясуванню низки теоретичних питань щодо сутності релігії, її структури, взаємозв'язку з географічними, політичними та іншими суспільними процесами, загальнолюдськими та національними культурними цінностями, традиціями та новаціям у релігіях тощо. Розглядаються й проблеми збереження ідентичності світових та національних релігійно-культурних традицій в народному середовищі в історичній ретроспективі та перспективі.</p>	
3. Мета та цілі курсу	
<p>Метою викладання навчальної дисципліни „Релігієзнавство” є підвищити рівень світоглядно-гуманітарної культури студентів, розширити і поглибити їх знання про сутність і природу релігії, її структуру і зміст, закономірності виникнення та розвитку, особливості функціонування та еволюції, історію та особливості віровчення, культу і церковно-конфесійної організації різноманітних релігій та релігійних систем (вірувань, конфесій) світу.</p> <p>Основними завданнями вивчення дисципліни „Релігієзнавство” є: - поглибити теоретичні знання з історії становлення та розвитку феномену релігії в світі та в Україні; - виробити у студентів вміння орієнтуватись в різноманітних релігіях та об'єктивно аналізувати і оцінювати їх роль у суспільстві; - сформувати навички толерантного сприйняття і ставлення до релігій і свободи віросповідання.</p>	
4. Результати навчання (компетентності)	
<p>Студенти повинні <i>знати</i>:</p> <ul style="list-style-type: none"> – матеріал, пов'язаний з основами академічного релігієзнавства, його категоріально-понятійним апаратом; – основні відомості про походження, історичний розвиток, віровчення та культ окремих релігій; – історію релігії та Церкви в Україні; 	

- роль релігії в державо- і культуро-творчих процесах в глобальному та українському контексті.

У процесі опанування курсу «Релігієзнавство» студенти засвоюють передбачені програмою знання і на цій основі набувають необхідних вмінь і навичок достатньо глибоко аналізувати різноманітні події, процеси і явища зі сфери релігійного життя та робити відповідні власні судження і висновки. Зокрема, студенти повинні **вміти**:

- використовувати вивчений матеріал у практичному застосуванні у поєднанні із вимогами загальнолюдських цінностей та культури;
- володіти релігієзнавчою термінологією, якою послуговуються в побутовому, художньому та публіцистичному стилях української мови;
- орієнтуватися в релігійному житті України;
- розпізнавати небезпечні секти та культу, що руйнують психічне у людині.

Компетенції соціально-особистісні:

- здатність сприйняти та використовувати знання проблем та завдань релігій у професійній діяльності;
- здатність до поцінування пам'яток та цінностей релігій;
- адаптивність і комунікабельність при допомозі знання історії релігій.

Загальнонаукові компетенції:

- базові уявлення про наукові та суспільно-історичні надбання релігій;
- базові основи про духовно-історичну спадщину релігій.

Інструментальні компетенції:

- навички вивчення і використання надбань релігій у житті;
- дослідницькі навички пошуку матеріалів з історії релігій на прикладі рідного краю.

Професійні компетенції:

- здатність виокремлювати актуальні питання з історії та сучасних функцій релігій;
- здатність виокремлювати релігійно-культурологічний феномен в науково-дослідній роботі.

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	18
семінарські заняття / практичні / лабораторні	14
самостійна робота	60

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
I	014.03 Середня освіта (історія)	4	Вибірковий

Тематика курсу

Тема, план	Форма заняття	Література	Зав-дан-ня, год.	Вага оцінки	Термін вико- нання
------------	------------------	------------	---------------------	----------------	--------------------------

Релігієзнавство як наука і навчальна дисципліна. Походження і форми релігії.	Лекція	1. Академічне релігієзнавство / За ред. А. М. Колодного. – Київ, 2000. 2. Докаш В. І. Загальне релігієзнавство: навчальний посібник. – 2-ге вид., доопр., доп. / В. І. Докаш. – Чернівці: Наші книги, 2012. – 784 с.	2	2	4 міс.
Етнічні та національні релігії.	Лекція	3. Кияк С. Порівняльна етика: Навчально-методичні рекомендації для студентів спеціальностей «Релігієзнавство» і «Філософія». - Івано-Франківськ: Видавець ПП Маргітич О.І. - 2011. - 53с.	2	2	2 міс.
Буддизм: історія та сучасність.	Лекція	4. Кияк С. Украинский католицизм и Второй Ватиканский Собор: Монография. – Saarbrücken, Deutschland: Verlag LAP LAMBERT Academic Publishing, 2014. – 103 с.	2	2	2 міс.
Загальна характеристика християнства. Православ'я.	Лекція	5. Кияк С., Марціновська Д. Практичне релігієзнавство: Навчально-методичні рекомендації для студентів спеціальності «Релігієзнавство». – Івано-Франківськ: Видавець Маргітич О. І. – 2015. – 62 с.	2	2	2 міс.
Католицизм. Протестантизм.	Лекція	6. Кияк С., Марціновська Д. Феноменологія релігії: Навчально-методичні рекомендації для студентів спеціальності «Релігієзнавство». – Івано-Франківськ: Видавець Маргітич О. І. – 2015. – 50 с.	2	2	2 міс.
Іслам.	Лекція	7. Марциновская Д. Феномен религиозной веры в католицизме : проблемы кредологии:	2	2	3 міс.
Неорелігії в світі та в Україні. Історія релігій в світі та в Україні.	Лекція		2	2	2 міс.
Релігієзнавство як наука і навчальна дисципліна.	Сем. зан.		2	2	2 міс.
Походження і форми релігії.	Сем. зан.		2	2	2 міс.
Етнічні та національні релігії.	Сем. зан.		2	2	2 міс.
Буддизм: історія та вчення.	Сем. зан.		2	4	2 міс.
Християнство. Православ'я: історія становлення та сучасний стан.	Сем. зан.		2	2	2 міс.
Католицизм: історія становлення та сучасний стан.	Сем. зан.		2	2	1 міс.
Протестантизм.	Сем. зан.		2	2	2 міс.
Іслам: вчення та історія.	Сем. зан.		2	2	1 міс.

<p>Історія становлення та сучасний стан релігій в світі та в Україні.</p> <p>Знання культурологічного словника</p> <p>Залік</p>	<p>Сем. зан.</p> <p>Колоквіум у письмовій формі</p> <p>У вигляді тестування</p>	<p>Монографія. – Saarbrücken, Deutschland: Verlag LAP LAMBERT Academic Publishing, 2014. – 99 с.</p> <p>8. Марціновська Д. Кредологія: Навчально-методичні рекомендації для студентів-магістрів спеціальності «Релігієзнавство». – Івано-Франківськ: Видавець Маргітич О. І. – 2016. – 55 с.</p> <p>9. Остащук І.Б. Методичні рекомендації з релігієзнавства. – Івано-Франківськ, 2008.</p> <p>10. Остащук І. Релігійна символіка: Навчальний посібник / І. Остащук. – 2-ге вид., випр. і доп. - Івано-Франківськ: Видавець Третяк І. Я. , 2009. - 222 с.</p> <p>11. Яроцький П. Л. Релігієзнавство. Сучасні релігійні процеси у світі й Україні: підручник / П. Л. Яроцький. – К.: Кондор-Видавництво, 2013. – 452 с.</p>	<p>2</p>	<p>2</p>	<p>4 міс.</p>
---	---	--	----------	----------	---------------

6. Система оцінювання курсу

<p>Загальна система оцінювання курсу</p>	<p>Із максимальних 100 балів загального оцінювання предмету, які може набрати студент у ході засвоєння дисципліни максимум 50 балів відводиться на роботу на семінарських заняттях (максимум 20 балів), написання контрольної роботи (максимум 10 балів), колоквиум (на знання культурологічних термінів) – максимум 10 балів, захист презентацій на обрані студентами теми (10 балів). «Других» 50 балів – це залікове тестування складене на основі, передусім, лекційних занять.</p>
<p>Вимоги до письмової роботи</p>	<p>Напередодні письмової (контрольної) роботи (подається 5 запитань) студенти отримують заготовки на самостійну роботу – уміщується глосарій, найважливіша хронологія подій, персоналістика. Окремі завдання із пропонованих потрапляють студентам під час написання письмової роботи. Крім конкретних питань пропонуються також два розлогіх.</p>
<p>Семінарські заняття</p>	<p>Семінарські заняття покликані утвердити у студентів конкретні знання з дисципліни, розвивати мислення, формувати навички розробок презентацій з обраних тем, публічних виступів, умінню проводити дискусії на актуальні теми з історії української культури, займати чітку громадянську позицію</p>

<p>Умови допуску до підсумкового контролю</p>	<p>Для допуску до підсумкового контролю (заліку) студент мусить захистити реферат (презентацію) з обраної теми на відмінну/добру/задовільну оцінку – мінімум 5 балів; отримати мінімальний задовільний бал за колоквиум – мінімум 5 балів, отримати мінімальний задовільний бал за написання контрольної роботи – мінімум 5 балів, а також засвоїти матеріали семінарських занять – мінімум 10 балів. Мінімальний сумарний бал для допуску до підсумкового контролю з дисципліни – 25 балів.</p>
<p>7. Політика курсу</p>	
<p>Політика курсу «Релігієзнавство» передбачає Perezдачу усіх невиконаних завдань в силу серйозних запізньєнь на заняття або пропущених пар без поважних причин. Студенти, що слухають дисципліну зобов'язані відпрацювати заняття / невиконаний обсяг робіт (переписати контрольну роботу, написати реферат, написати колоквиум <u>у письмовій формі</u>). У випадку запозичених робіт, випадків плагіату, виявів академічної недоброчесності (списування), недобропорядної поведінки в аудиторії викладач пропонує студентові повторно виконати необхідний вид роботи.</p>	
<p>8. Рекомендована література</p>	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Академічне релігієзнавство України. Історія і сьогодення: колективна монографія до п'ятнадцятиріччя Відділення релігієзнавства ІФ НАНУ // Українське релігієзнавство, К., 2006. – № 40. 2. Аквінський Т. Компендіум теології / Св. Тома Аквінський; пер. з латини В. Котусенко, І. Піговської, А. Поляк. – К.: Інститут релігійних наук св. Томи Аквінського, 2011. 3. Бабій М. Функціональність релігії як об'єкт вивчення практичного релігієзнавства / М. Бабій // Практичне релігієзнавство: колективна монографія / за ред. проф. А. Колодного, Л. Филипович. – К.: Українська конфедерація журналістів та Українська асоціація релігієзнавців, 2012. – С. 9-25. 4. Бюркле Х. Человек в поисках Бога. Проблемы нехристианских религий. – М., 2001. 5. Вальденфельс Б. Вступ до феноменології / Бернард Вальденфельс. – К.: Альтерпрес, 2002. 6. Василенко Л. И. Введение в философию религии / Л. И. Василенко. – М.: Изд-во ПСТГУ, 2009. 7. Дисциплінарне релігієзнавство: навчальний посібник / за наук. ред. д.філос.н., проф. Анатолія Колодного. – 2-е доопр. вид. – К., 2010. 8. Докаш В. І. Загальне релігієзнавство: навчальний посібник. – 2-ге вид., доопр., доп. / В. І. Докаш. – Чернівці: Наші книги, 2012. 9. Іван Павло II. Енцикліка «Fides et Ratio» святішого отця Івана Павла II до єпископів Католицької Церкви про співвідношення віри й розуму / Іван Павло II. – Київ, Львів: Кайрос, Свічадо, 2000. 10. Історія релігій в Україні: у 10 т. / редкол.: А. Колодний (голова) та ін.. – Т. 4. Католицизм / За ред.. П. Яроцького. – К.: Світ знань, 2001. 11. Катехизм Католицької Церкви. Компендіум. – Львів.: Свічадо, 2008. 12. Кимелев Ю. А. Современная западная философия религии / Ю. А. Кимелев. – М.: Мысль, 1989. 13. Кисельов О. Становлення і розвиток релігієзнавства / Кисельов О. // Дисциплінарне релігієзнавство: навч.посібник / за наук. ред. д. філос. н., проф. Анатолія Колодного. – 2-е доопр. вид. – К., 2010. – С. 17-24. 14. Кияк С. Апологетика. Оборона християнської віри з основами фундаментальної теології / Святослав Кияк. – Івано-Франківськ: Вид-во ІФТКДІ, 1997. 15. Кияк С. Другий Ватиканський собор і релігійно-суспільні проблеми сучасності: навч. посібник / Святослав Кияк – Жовква: Місіонер, 2011. 16. Кияк С. Р. Ідентичність українського католицизму: генезис, проблеми, перспективи: монографія / Святослав Романович Кияк. – Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2006. 	

17. Кияк С. Феномен релігії: діалектика взаємин теології, релігієзнавства і філософії релігії / Святослав Кияк // Вісник Прикарпатського університету. Філософські і психологічні науки. – Івано-Франківськ, 2011. – Випуск XIII. – С. 91-95.
18. Климишин І. Збагнути світ і себе в ньому (тим, хто задумується над місцем релігії у своєму світогляді) / Іван Климишин, Ольга Климишин. – Івано-Франківськ: Гостинець, 2004.
19. Колодний А. Основи релігієзнавства: курс лекцій / А. Колодний. – К.-Дрогобич: Коло, 2006.
20. Колодний А. Релігієзнавство: методичний посібник / Анатолій Колодний. – К., 2007.
21. Конфесіологія релігії: колективна монографія / за наук. ред.. докторів філос. наук, професорів. А.Колодного та Л.Филипович // Українське релігієзнавство. – К., 2009. – Спецвипуск №2.
22. Красников А. Н. Методология классического религиоведения / А. Н. Красников. – Благовещенск: Библиотека журнала «Религиоведение», 2004.
23. Кулагіна Г. Психологія релігії як дисциплінарне утворення / Г. Кулагіна // Дисциплінарне релігієзнавство: навчальний посібник / за наук. ред. д.філос.н., проф. Анатолія Колодного. – 2-е доопр. вид. – К., 2010. – С. 85-99.
24. Лубський В.І., Предко О.І. Психологія релігії: Підручний і хрестоматія. – К., 2004.
25. Лешан В.Ю. Основи релігієзнавства: Підручник. – Чернівці, 2006.
26. Лубський В.І. Релігієзнавство: підручник, - К.: Вілбор, 1997.
27. Лубський В.І., Лубська М.В. Історія релігій: Підручник. – К., 2004.
28. Марциновская Д. С. Роль священных текстов в становлении и идентификации феномена веры в христианской религии / Дарина Марциновская // Научные ведомости Белгородского государственного университета. – Философия. Социология. Право. – 2013. – №2 (145). – Вып. 23. – С. 247-251.
29. Марціновська Д. С. Релігійна віра: філософсько-феноменологічний досвід / Дарина Марціновська // Релігія та Соціум. – 2012. – №1 (7). – С. 140-145.
30. Марціновська Д.С. Феномен релігійної віри в католицизмі: проблемні дискурси ХХ-ХХІ ст. / Марціновська Дарина Святославівна // Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата філософських наук зі спеціальності: 09.00.11 – релігієзнавство. – К.: Інститут філософії імені Г.С. Сковороди Національної академії наук України, 2013. – 23с.
31. Москалець В.П. Психологія релігії: Посібник. – К., 2004.
32. Поликарпов В.С. История религий. Лекции и хрестоматия. - Москва, 1997.
33. Рагнер К., Форгрімлер Г. Короткий теологічний словник / Карль Рагнер, Герберт Форгрімлер. – Львів, 1996.
34. Радугин А. А. Ведение в религиоведение - Москва, 1996.
35. Ратцингер Й. (Бенедикт XVI). Вера – Истина – Толерантность. Христианство и мировые религии / Ратцингер Йозеф (Бенедикт XVI); пер. с нем.– М.: Библиейско-богословский институт св. апостола Андрея, 2007.
36. Ратцингер Й. (Бенедикт XVI). Сущность и задачи богословия. Попытки определения в диспуте современности / Йозеф (Бенедикт XVI) Ратцингер; пер. с нем.– М.: Библиейско-богословский институт св. апостола Андрея, 2007. – 144 с. – Серия «Современное богословие».
37. Рацінгер Й. Вступ до християнства: Лекції про Апостольський символ віри з новим вступним есеєм / Йосиф Рацінгер; пер. з нім. О. Конкевича. – Львів: Місіонер, 2008. – 332 с.
38. Релігієзнавство: Навчальний: посібник для дистанційного навчання. // А. М. Колодний, Т. А. Ніколаюк. – К., 2003.
39. Релігієзнавство: Підручник за ред. Бублика С. А. – К., 1998.
40. Релігієзнавство: Підручник./За ред. В.І.Лубського. – К.: Видавничий центр «Академія», 2000. – 408с.
41. Релігієзнавство: Підручник за ред Рибачука М.Ф. – К., 1997.
42. Релігієзнавство України: в 2-х кн. – Кн. перша: Релігієзнавча думка України другого тисячоліття / колект. моногр. / за наук. ред. докторів філос. наук В. Климова і А. Колодного. – К., 2013.
43. Релігієзнавча наука років незалежності. Релігієзнавство України: в 2 кн. – Кн. друга. / колективна монографія. / за наук. ред.. д.філос.н., проф. А. Колодного. – К.: Українська Асоціація релігієзнавців, 2010.
44. Релігієзнавчий словник / За ред. проф. А Колодного і Б. Лобовика. – К.: Четверта хвиля, 1996.
45. Релігія в контексті духовного життя: колективна монографія / за ред. проф. А. Колодного. – К.: Українська конфедерація журналістів та Українська асоціація релігієзнавців, 2012. – 569с.

46. Релігія і влада в Україні: проблеми взаємовідносин: Інформаційно-аналітичні матеріали до Круглого столу на тему: „Державно-конфесійні відносини в Україні, їх особливості і тенденції розвитку”, (8 лютого 2011р.). – К.: Центр Разумкова, 2011. – 82 с.
47. Релігія і Церква в історії української діаспори / редколегія: А. Колодний (голова) та ін. // Історія релігії в Україні: у 10 т. / за ред. проф. А. Колодного. – К.: Український видавничий консорціум та УАР, 2013. – Т. 9. – 906 с.
48. Саган О. Вселенське Православ'я. Суть. Історія. Сучасний стан. – Київ. 2004.
49. Філософський енциклопедичний словник. – К.: Абрис, 2002.
50. Філософський словник / за ред. В. І. Шинкарука. – К.: УРЕ, 1973.
51. Харьковченко С. Релігієзнавство: підручник / Євгеній Харьковченко. – К.: Наукова думка, 2007.
52. Чорненький Я.Я. Практикум із релігієзнавства: Навчальний посібник. – К., 2004.
53. Шевченко В. Богословське релігієзнавство в його предметному змісті / В. Шевченко // Дисциплінарне релігієзнавство: навчальний посібник / за наук. ред. д.філос.н., проф. Анатолія Колодного. – 2-е доопр. вид. – К., 2010. – С. 35-48.
54. Яроцький П. Дискурс аджорнаменто: від сотеріологічного ексклюзиву до інкультурації / Петро Яроцький // Віра і розум – двоє крил людського духу. – К.: Світ знань, 2001.
55. Яроцький П. Етноконфесійна самобутність і сакральна самоцінність східного обряду у київському християнстві: історичний екскурс і сучасні рефлексії / Петро Яроцький // Київська традиція і східний обряд в Українському християнстві. – Київ – Тернопіль: Рада, 2004. – С. 25-32.
56. Яроцький П. Релігієзнавчий туризм – шлях толерантного взаємо сприйняття конфесій / П. Яроцький // Практичне релігієзнавство: колективна монографія / за ред. професорів А. Колодного, Л. Филипович. – К.: Українська конфедерація журналістів та Українська асоціація релігієзнавців, 2012. – С. 122-139.
57. Яроцький П. Соціальна діяльність релігійних організацій: сутність і конфесійні вияви / П. Яроцький // Практичне релігієзнавство: колективна монографія / за ред. професорів А. Колодного, Л. Филипович. – К.: Українська конфедерація журналістів та Українська асоціація релігієзнавців, 2012. – С. 175-192.
58. Яроцький П. Л. Релігієзнавство: навч. пос. / П. Л. Яроцький. – К.: Кондор, 2004.
59. Яроцький П. Л. Релігієзнавство. Сучасні релігійні процеси у світі й Україні: підручник / П. Л. Яроцький. – К.: Кондор-Видавництво, 2013.
60. Энциклопедия религий / Под ред. А.П. Забияко, А.Н. Красникова, Е.С. Элбакян. – М.: Академический проект; Гаудеамус, 2008. – (Summa). - С. 1073.

Викладач Марціновська Дарина Святославівна